

Izdanje 1858. -1869. Knjiga 1.**Igre:**

- Br. 1 u g-molu, *Allegro molto*
- Br. 2 u d-molu, *Allegro non assai*
- Br. 3 u F-Duru, *Allegretto*
- Br. 4 u f-molu (fis-mol orkestracija), *Poco sostenuto*
- Br. 5 u fis-molu (g-mol orkestracija), *Allegro*

Knjiga 2.

- Br. 6 u Des-Duru (D-dur orkestracija), *Vivace*
- Br. 7 u F-Duru, *Allegretto*
- Br. 8 u a-molu, *Presto*
- Br. 9 u e-molu, *Allegro non troppo*
- Br. 10 u E-duru (F-dur orkestracija), *Presto*

Izdanje 1880.**Knjiga 3.****Igre:**

- Br. 11 u d-molu, *Poco andante*
- Br. 12 u d-molu, *Presto*
- Br. 13 u D-Duru, *Andantino grazioso*
- Br. 14 u d-molu, *Un poco andante*
- Br. 15 u B-Duru, *Allegretto grazioso*
- Br. 16 u f-molu, *Con moto*

Knjiga 4.

- Br. 17 u fis-molu, *Andantino*
- Br. 18 u D-Duru, *Molto vivace*
- Br. 19 u h-molu, *Allegretto*
- Br. 20 u e-molu, *Poco allegretto*
- Br. 21 u e-molu, *Vivace*

Trivia & Varia

• Sonatna forma, sonatni oblik, ili *sonata-allegro* je struktura najčešće prvog brzog stava nekog višestavačnog dela (sonate, simfonije) koja se formirala u klasicizmu u 18. veku. Struktura "formalnog modela" se sastoji od ekspozicije, razvoja i reprize. Ekspozicija uvodi jednu ili dve teme stava, obično u kontrastnom stilu, a zaključuje se završnom temom. U razvoju se teme razrađuju, a u reprizi se ponavljaju izmenjene teme iz ekspozicije.

• Oko 2 minuta od početku trećeg stava Šopenovog Koncerta možete nakratko čuti "kvrckanje" violina i viola. Radi se o tehnici sviranja koja je poznata kao *col legno* (it. drvom), sviranje udarom (*battuto*) ili vučenjem (*tratto*) luka gudala, umesto strunama. Neki muzičari za ovu tehniku koriste jeftinije gudalo, jer taj način sviranja oštećuje luk.

• **B** je oznaka identifikacije dela Antonijina Dvoržaka (Antonín Dvořák). Oznaka je inicijal prezimena češkog muzikologa Jarmila Burghausera koji je 1960. objavio "Tematski katalog, bibliografija, pregled života i dela Antonijina Dvoržaka" (*Antonín Dvořák - Tematický katalog, bibliografie, přehled života a díla*). Katalog sadrži tačan hronološki redosled dela, za razliku od Dvoržakovog označavanja broja opusa: izdavači su često, kao umetniku u procvatu, radi reklame, stavljali veći broj opusa, a sâm Dvoržak je namerno davao manji broj opusa da bi ih prodao mimo ugovora s izdavačima, pa se stoga javljaju i višestruki brojevi opusa (op. 12 čak za pet dela!).

• **WoO** je skraćenica od *Werke ohne Opuszahl* - dela bez broja opusa. Katalog su 1955. godine pripremili Nemci Georg Kinsky (Kinsky) i Hans Halm za dela koja **Ludvig van Beethoven** (Ludwig van Beethoven) nije objavio s brojem opusa. Ista skraćenica se ponekad koristi i za dela drugih kompozitora koja nemaju broj opusa, npr. dela Johanesa Brahmsa (Johannes Brahms), Roberta Šumana (Schumann), Mucija Klementija (Muzio Clementi) ili Joakima Rafa (Joachim Raff).

• Furijski (iz lat. *furians* - besan, divlji, silovit) je brzi narodni ples iz Bohemije (istorijska pokrajina koja s Moravskom i delom Šleske čini današnju Češku Republiku) s izmenjivanjem 2/4 i 3/4 takta. Nalazi se u nekoliko Dvoržakovim delima, kao i u Smetaninoj operi "Prodana nevesta".

• Dumka (deminutiv od *duma* - misao) je ukrajinska epska balada koja je u klasičnoj muzici poprimila oblik instrumentalne kompozicije s naglom promenom raspoloženja od melanholije do radosti.

• Mazurka (u poljskom genitiv i akuzativ od *mazurek*) je poljski narodni ples u parovima, obično živog tempa u 3/4 taktu. Ime je dobila po pokrajini Mazuriji. U 19. veku ples je postao popularan na evropskim balovima. Mazurke su pisali nekoliko kompozitora, a popularizaciji je najvećma doprineo Šopen koji ih je napisao 59.

• Za 18 godina, od 1831. godine kad se nastanio u Parizu pa do svoje smrti, Šopen je imao samo oko 30 nastupa pred publikom u privatnim salonima pred prijateljima i poznanicima. Poslednji nastup imao je 16.11.1848. u Guildholu (*Guildhall*) u Londonu gde je svirao za poljske izbeglice.

NIŠKI SIMFONIJSKI ORKESTAR**NESLUŽBENI PROGRAM**

(zamišljen kao dodatak službenom programu)

PREMIJERNI KONCERT**PETAK, 21. SEPTEMBRA 2018. U 20 SATI****SALA NIŠKOG SIMFONIJSKOG ORKESTRA****Dirigent: Svilen Simeonov****Solist: Senka Simonović, klavir****Niški simfonijski orkestar****P R O G R A M****Frederik Šopen Koncert za klavir i orkestar br. 2 u f-molu op. 21**

1. *Maestoso*
2. *Larghetto*
3. *Allegro vivace*

Antonjin Dvoržak Slovenske igre

- Br. 1 u C-duru, *Presto* (furijski)
- Br. 2 u e-molu, *Allegretto scherzando* (dumka)
- Br. 8 u g-molu, *Presto* (furijski)

Johanes Brahms Mađarske igre

- Br. 1 u g-molu, *Allegro molto*
- Br. 3 u F-duru, *Allegro molto*
- Br. 5 u g-molu, *Allegro*

Ovaj program u elektronskom obliku, glosar, kao i druge zanimljivosti možete pogledati na stranici <http://bonc1.users.sbb.rs/>

O izvođačima

Biografije dirigenta i solistice možete pročitati u službenom programu NSO-a.

Niški simfonijski orkestar osnovan je 1952. godine pod imenom "Simfonijski orkestar Radio Niša" i od tada jedna je od najznačajnijih institucija kulture u Srbiji. Sarađivao je s mnogobrojnim vodećim umetnicima iz zemlje i inostranstva. Nastupao je širom Evrope, kao i na značajnijim festivalima, na primer na Dubrovačkim letnjim igrama, Mokranjčevim danima u Negotinu i festivalu Olympus u Grčkoj. NSO je osnivač i organizator Niških muzičkih svečanosti (NIMUS), značajnog festivala s 30-godišnjom tradicijom. Za svoj rad Orkestar je dobio više nagrada i priznanja. Stalni sastav orkestra:

Prve violine * Stanislava Alađozovski koncertmajstor Sanja Jović Đorđević zam. koncertmajstora Jasna Mijović Katarina Pešić Jelena Gušić Slobodan Jevtić Bojana Đolović	Viole Vladan Veljković principal Saša Stojanov Krstić zamenik principala Zlata Filipović Irena Veljković Suzana Savić	Flaute Tatjana Veličković Minčić principal Oboe Vladimir Vezenković principal Marjan Radevski Klarineti Saša Minčić principal Aleksandar Mitić Fagoti Đorđi Alađozovski principal	Horne Danilo Filipović principal Jelena Nikolić Srđan Kurtić Milan Azirović Trube Darko Dimitrijević principal Aleksandar Milenković Tromboni Nenad Vuksanović principal Bojan Vidanović
Druge violine Tatjana Mijović Petrović principal Dejan Sotirovski zamenik principala Jelena Kocić Sandra Rakonjac Snežana Jovanović	Violončela * Nataša Palić principal Aleksandra Petrović zamenik principala Ana Stanković Andrija Petrović Kontrabasi Milovan Dimić principal	(*) - na tumeji, ne nastupaju na ovom koncertu	

Kompozitori i dela

Frederik Fransoa Šopen (fr. Frédéric François Chopin, polj. Fryderyk Franciszek [Friderik Francišek]; Żelazowa Wola, 01.03.1810. - Pariz, 17.10.1849.) Bio je poljski kompozitor i pijanist iz perioda romantizma. Već s osam godina održao je prvi pijanistički koncert. Godinu dana nakon završetka studija na Varšavskom konzervatoriju (harmonija i kontrapunkt) zauvek napušta Poljsku. Kraće vreme boravio je u Beču, a od 1831. nastanjuje se u Parizu. Šopenov opus sadrži gotovo isključivo dela za solo klavir, osim dva koncerta za klavir i orkestar te nekoliko kamernih kompozicija.

• Koncert za klavir i orkestar br. 2 u f-molu op. 21

Šopen je napisao dva koncerta za klavir i orkestar i oba su među njegovim najizvođenijim delima. Koncert za klavir i orkestar br. 2 u f-molu op. 21 započeo je najesen 1829. godine i bio je solist na premijeri 17.03.1830. u Varšavi. Ovo je prvi Šopenov koncert, ali nosi broj 2 jer je objavljen tek 1836. godine. Koncert za klavir i orkestar br. 1 u e-molu, op. 11. (objavljen 1833.) napisan je nakon premijere Koncerta u f-molu, premijera 11.10.1830. godine u Varšavi bila je u sklopu Šopenovih oproštajnih koncerata pre odlaska iz Poljske, a i na njoj je Šopen bio solist na klaviru.

Koncert je napisan u klasičnoj formi brzi-spori-brzi stav, ali na način *stile brillante* s početka 19. veka u kome nema klasičnog dijaloga solista i orkestra i razvoja muzičke ideje kroz dramatične transformacije, već je namenjen da pokaže sve mogućnosti i virtuoznost solista. Kroz celo delo je klavir u centru pažnje, a orkestar služi samo da još više istakne njegovu briljantnost.

Prvi stav napisan je u sonatnoj formi, u kojoj orkestar uvodi dve teme, koje zatim preuzima i proširuje klavir.

Drugi stav je nokturmo očaravajuće lepote, a solo klavir pokazuje kako je Šopen zaslužio svoju reputaciju vrhunskog improvizatora.

Treći stav je rondo u brzom tempu mazurke. Plesni ritmovi pretvaraju se u još jedan blistav prikaz pijanističkih veština i vode u uzbuđljivo finale.

Trajanje koncerta je oko 32 minuta (~14 + ~10 + ~8).

Antonjin Dvoržak (Antonín Dvořák; Nelahozeves, 08.09.1841. - Prag, 01.05.1904.) bio je češki kompozitor iz perioda romantizma. Svirao je violinu, violu, klavir i orgulje. Već za vreme školovanja počeo je da piše muziku. Priznanja je dobio još za života, dela su mu izvođena širom Evrope, a mnogima je sâm dirigovao. Pisao je scensku, orkestarsku i kamernu muziku, muziku za solo-instrumente i druga dela, od kojih su najpoznatija opera "Rusalka", Simfonija br. 9 i "Slovenske igre". Mnoga njegova dela inspirisana su slovenskim plesovima, među kojima je i kolo. Potpuni katalog njegovih dela sačinio je Jarmil Burghauser, jer Dvoržak i njegov izdavač nisu tačno vodili brojeve opusa.

• Slovenske igre

Slovenske igre (*Slavische Tänze*) je naslov zbirke od 16 instrumentalnih kompozicija, koja spada među najpoznatija Dvoržakova dela. Dvoržaku su kao model poslužile Bramsove "Mađarske igre". Za razliku od Bramsa čije su igre većinom obrada narodnih melodija, Dvoržakove su kompozicije sve originalne - samo su zasnovane na ritmu narodnih plesova, prvenstveno Bohemije i Moravske, a zatim i drugih slovenskih zemalja.

Zbirka je izdata u dva ciklusa po osam igara. Igre iz drugog ciklusa označavaju se dvostruko, kao podbroj opusa ili kao nastavak na prvi ciklus. Dvoržak je kompozicije prvo napisao za klavir četvororučno, a kasnije ih i orkestrirao.

Ciklus:	Op. 46 (B. 78 klavir, B. 83 orkestracija)	Op. 72 (B. 145 klavir, B. 147 orkestracija)
Igre:	<ul style="list-style-type: none">Br. 1 u C-duru, <i>Presto (furijant)</i>Br. 2 u e-molu, <i>Allegretto scherzando (dumka)</i>Br. 3 u As-duru, <i>Poco allegro</i> (polka)Br. 4 u F-duru, <i>Tempo di Minuetto</i> (sousedska)Br. 5 u A-duru, <i>Allegro vivace</i> (skočna)Br. 6 u D-duru, <i>Allegretto scherzando</i> (sousedska)Br. 7 u c-molu, <i>Allegro assai</i> (skočna)Br. 8 u g-molu, <i>Presto (furijant)</i>	<ul style="list-style-type: none">Br. 1 (9) u H-duru, <i>Allegro vivace</i> (odzemek)Br. 2 (10) u C-duru, <i>Allegretto grazioso</i> (starodavni)Br. 3 (11) u F-duru, <i>Allegro</i> (skočna)Br. 4 (12) u Des-duru, <i>Allegretto grazioso</i> (dumka)Br. 5 (13) u b-molu, <i>Poco adagio. Vivace</i> (špacirka)Br. 6 (14) u B-duru, <i>Moderato, quasi Minuetto</i> (starodavni)Br. 7 (15) u C-duru, <i>Allegro vivace</i> (kolo)Br. 8 (16) u As-duru, <i>Grazioso e lento, ma non troppo, quasi tempo di valse</i> (sousedska)
Objavljene:	1878.	1886. (klavir), 1886/1887. (orkestracija)
Premijera:	Prag 16.05.1878. (ork. br. 1, 3, 4) 04. i 18.12.1878. (ork. br. 1-4, 5-8)	Prag 06.01.1887. (ork. br. 9, 10, 15)

Johanes Brams (Johannes Brahms; Hamburg, 07.05.1833. - Beč, 03.04.1897.) bio je nemački kompozitor, pijanist i dirigent iz perioda romantizma. Veći deo profesionalnog života proveo je u Beču, gde je bio lider muzičke scene, a slovi za jednog od značajnijih kompozitora druge polovine 19. veka. Najznačajniji deo Bramsovog opusa su simfonije, kamerna muzika, dela za klavir i solo pesme.

• Mađarske igre

Mađarske igre WoO 1 (*Ungarische Tänze*) je zbirka od 21 kompozicije, jedno od najpoznatijih Bramsovih dela. Brams je kompozicije napisao za klavir četvororučno i objavio u 4 sveske (knjige). Sâm je orkestrirao samo igre Br. 1, 3 i 10, a ostale su kasnije orkestrirali mnogi kompozitori, među kojima je i Dvoržak (Br. 17-21). Izvorne Bramsove igre su Br. 11, 14 i 16, a ostale su obrade mađarskih narodnih plesova, osim igre Br. 5 za koju je Brams mislio da je narodna, a u stvari je kompozicija *Erinnerung an Bartfeld* (Sećanje na Bardejov) koju je napisao Bela Keler. A ta igra je uz igru Br. 1 i najpopularnija igra iz opusa.